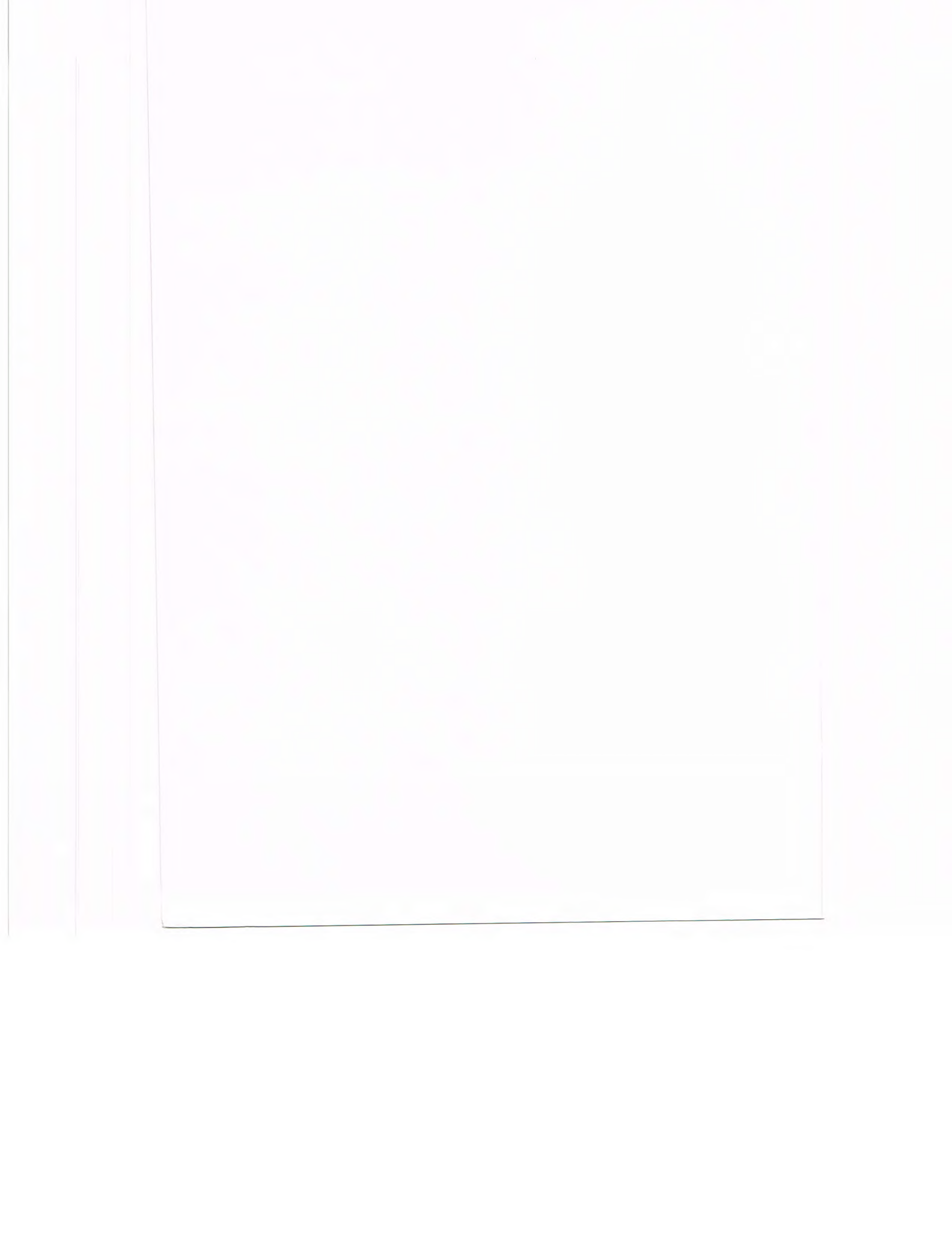

de ovend

de ovend

feberwaori 1988

zestiende jaorgaank no. 1

In dit blad verschienen bi'jdregen op et terrein van de Stellingwarver schrieveri'je, taelkunde, volkskunde, geschiedenis en taelbeweiging. De Ovend wodt uitgeven deur de Stichting Stellingwarver Schrieversronte, en komt zes keer over de heerd bi'j de leden/ab.

Redakteur: Johan Veenstra.

Bureau-redakteur: Pieter Jonker.

Omslag: Sietske A. Bloemhoff.

Alle correspondeensie, inlichtings, adm./ab.: Stichting Stellingwarver Schrieversronte, Bongheer 1, 8431 GT Oosterwoolde, Postbusse 138, 8430 AC Oosterwoolde, Tillefoon (05160)4533

Lidm./Ab.: f 15,00 in 't jaor.

ISSN 0166-7351.

D'r mag gien wark uut dit blad overneumen wodden zonder schriftelik goedvienen van de maeker(s).

Inhoud van dit nommer:

Johan Veenstra <i>Even veurof</i>	2
Klaas van der Weg <i>Daegelikse dinkies</i>	3
Harmen Houtman <i>voegels</i>	4
Harmen Houtman <i>Indisch vrouwgien</i>	4
Wiebe van Loon <i>Hoe d'r in Donkerbroek 100 jaor leden vri'jd wodde</i>	5
Dirk Kerst Koopmans <i>Oold ark - 1 -</i>	11
Bote Stellingwerf <i>Schiemer</i>	14
Bote Stellingwerf <i>De maone het</i>	14
Bote Stellingwerf <i>Onder et bidden</i>	14
Bote Stellingwerf <i>Daansen aj' al.</i>	14
Klaas van der Weg <i>Daegelikse dinkies</i>	15
Bote Stellingwerf <i>Et joongien</i>	17
Bote Stellingwerf <i>De brief</i>	18
Oene Bult <i>gries</i>	19
Oene Bult <i>de-volusie</i>	19
Batteld van 't pad <i>Drie keer op een zondag</i>	22
Fokke Middendorp <i>Oonze volk -2 -</i>	23
<i>Oosterse kontakten</i>	26
Gerard Nijenhuis <i>De Veltkamp</i>	27
Marga Kool <i>Twaalf jaor</i>	28

Lodewiek H. Dr. T.H. Oosterwijk: <i>Notities uit de Geschiedenis van de Ooststellingwerfse dorpen (1986)</i>	29
Teije droktemaeker	31
Teije de levensweg kuj'	31
Teije gedaachte in oktober	31
Van de redaktie	32
Marjo Sni'jklokkies	32

Johan Veenstra

Even veurof

Zoas jim staorigan al wend binnen, beginnen we disse eerste *Ovend* van 't jaor mit een overzicht van de veurnaemen, die in 1987 deur de oolden an de kiender geven binnen. De gegevens he'k, krek as veurgaonde jaoren uut de rebriek 'burgerlike staand' van de *Stellingwarf* en de *Ni'je Ooststellingwarver*. Alle veurnaemen die an een kiend geven binnen, bin weer mitteld. Mit mekeer he'k op die wieze 401 naemen opschreven kund: 179 maegiesnaemen en 222 jongesnaemen.

Soms wodden liekese naemen verschillend schreven. Zo kwammen naast mekeer veur: Christina/Cristina, Hendrica/Hendrika, Lianne/Lyanne, Moniek/Monique, Susanna/Suzanna, Cornelis/Kornelis, Hielke/Hylke.

De letters Q, U en X leverden hielemaole gien naemen op. De letters D, G en O leverden alliend jongesnaemen op en de letters Y en Z alliend maegiesnaemen.

Naemen die d'r echt uitsprongen weren d'r eins niet. Of et moet Eljakim bi'j de jongen en Saviëlle bi'j de maegies wezen. Mar echt vreemd? Och, een meens went overal an vanzels.

Mit groot overwicht hebben de naemen Jan en Maria et ok in 1987 wunnen! Krek as in 1985 en 1986! Jan en Maria blieven gewoon veerweg de populairste naemen in Stellingwarf.

Van de toppers bi'j de maegiesnaemen heurden d'r drieje veurig jaor ok bi'j de top: Maria, Elisabeth en Kim. Bi'j de jongesnaemen bin zeuven naemen die veurig jaor ok een top-netering hadden: Jan, Cornelis/Kornelis, Johannes, Pieter, Albert, Hendrik en Willem.

En dan now hieronder et liesien mit de naemen die in 1987 et meerste geven wodden. Aachter de naemen et tal keren dat de naeme geven wodde. Tussen haokies et tal keren dat de naeme in 1986 geven wodde.

Maegiesnaemen:

Maria	7(9)
Elisabeth	4(6)
Hendrica/Hendrika	4
Kim	4(3)

Jongesnaemen:

Jan	10(11)
Cornelis/Kornelis	5(4)
Jeroen	5
Klaas	5

Lianne/Lyanne	4	Sander	5
Marieke	4	Hendrik	(4)3
Sanne	4	Johannes	(4)6
Christina/Cristina	3	Pieter	4(3)
Johanna	3	Albert	3(5)
Judith	3	Dennis	3
Moniek/Monique	3	Erik	3
Susanna/Suzanna	3	Frank	3
		Hielke/Hylke	3
		Niels	3
		Richard	3
		Willem	3(5)
		Wouter	3

Over een jaor kuj'm op dit plak in *De Ovend* lezen hoe et in 1988 mit Jan en Maria gaon is.

Klaas van der Weg

Daegelikse dinkies

Jan en Gatske bin naor et dörp verhuusd. Jaorenlaank hadden ze in de Westhoeke boerkt. Kiender hadden ze nooit kregen. Mit 'n beidend hadden ze jaorenlaank ommevrot op heuren spul van een koe of vuuftien. En ze hadden goed boerkt, d'r was nooit veule of gaon. In de drokste tieden even et loonbedrief d'r bi'j en dat was dan alles. Mar doe ze bi'j de zestig in de buurt kwammen, begon et heuren toch wel wat zwaor te valen, dat ze besleuten d'r mar een punt achter te zetten. Ze köchten een mooie bungalow in et dörp en ze hullen ok nog een mooi vluttien geld op 'e baank over. Mit de A.O.W. d'r bi'j konnen ze mit een gerust hatte beginnen te rentenieren.

Ze raekten in de rust en et eten smaekte heuren best, dat ze begonnen te gruuien, dat kon niet uutblieven. En doe kwammen ze inienend tot de ontdekking, dat ze wel een mooie bungalow en een protte geld hadden, mar dat ze de grootste schat niet bezatten. Want Jan begon wat krebentig te wodden en Gatske kreeg dikke bienen. De dokter stuurde Jan naor de masseur en Gatske mos an de pistebletten.

Op een aovend zag Jan de tebletten van Gatske op et naachtkassien liggen en hi'j kon de verleiding niet weerstaon. Hi'j dochte: Ien teblettien zal toch gien kwaod kunnen. En hi'j nam d'r iene in. En dat het Jan weten. Hi'j het de hiele nacht gien wink in de ogen had. En mar naor et husien sjouwen. In et laeste kwam d'r niks meer, zo now en dan alliend nog een peer druppen, en doe dat ok ophul hadde hi'j alliend nog een slimme drang. Hi'j was mit himzels verlegen.

Doe et morgen begon te wodden, begon veur Jan et leven ok weer wat op te

fleuren, want de drang zakte wat of. Mar van slaopen kwam niks meer, hi'j was d'r hielemaole deur henne. Gatske was duvels, want deur dat gedonder van Jan hadde ze ok niet slaopen kund. "En ie bliieven in 't vervolg van mien tebletten of, ezel daj' binnen, hoe kriej't in de kop." Mar ok zonder et gepruttel van Gatske zol Jan et wel uut zien heufd laoten, nao die verschrikkelike nacht.

Harmen Houtman

voegels

doe ik
op et Rooie Plein leup
en al die ogen
boven uniforms zag,
docht ik,
da'k wus
wat vrijhied was

de voegels boven de Moskva
leken mien gedaachten
te raoden

Harmen Houtman

Indisch vrouwgien

nao al die jaoren
het et oolde brune wufien,
in heur mooie sarong,
et zels midden in de zoemer
nog een betien koold...

Wiebe van Loon

Hoe d'r in Donkerbroek 100 jaor leden vri'jd wodde

Van Ir. J. Russchen uut Liwwadden kreeg de Stellingwarver Schrieversronte veur et archief een interessaant verhael over Donkerbroek. Boven et artikel van 22 uutikte vellen pepier staot: Historisch Overzicht van Donkerbroek en Omgeving door Wiebe van Loon. Van Loon het et verhael schreven in de winter van 1946/47. Et verhael behaandelt alderhaande zaeken over de geschiedenis van Donkerbroek en omgeving. Et is in et Nederlaans schreven, mar d'r komt ok een riemstok in 't Stellingwarfs in veur. Dat riemstok is maekt deur de heit van Van Loon en gaot... over de vri'jeri'je. Van Loon schrift in 1946/47 dat et riemstok 60 jaor oold is. Dat betekent dat et now dus percies 100 jaor oold is. Et leek de redactie aorig toe om dit oorspronkelijke Stellingwarfstaelige vri'jeri'je-riem een ieuw naodat et schreven wodde in De Ovend of te drokken. Veurofgaonde an et riemstok een inleidend stokkien uut et verhael van Van Loon as anlopien. Ok over de vri'jeri'je. Dat stokkien hewwe even in 't Stellingwarfs vertaald.

Mit de vri'jeri'je gong et wat aandere as vandaege-de-dag. Schrieven deden de meensken niet, dat konnen ze vaeke ok niet. As een jongkerel op zuuk was naor een maegien, dan gong hi'j zundagsaovens argens henne, waor as hi'j kaans dochte te maeken. Hi'j vreug as hi'j mit et maegien praoten mocht en as ze dat wel wol, dan gongen ze tegere naor de harbarg, waor as altieten wel meer spannegies henne kwammen. Daor zatten ze die aovend dan. Ze dronken een glassien branewien en flikflooiden wat mit mekeer omme.

As de aovend omme was, wodde et maegien naor huus brocht en d'r wodde bi'j de deure dag zegd. As et goed voldaoen hadde, kwam de jonge weer, mar niet vaekeer as ien keer in de 3 of 4 weken. En in de hujjinge hielemaole niet.

't Is wel es gebeurd dat een peer jongen uut Donkerbroek een maegien in Lippenhuzen hadden. D'r was hier ok een jongvent die wat schoftig veur de maegies was. Mar de jongen bepraotten him en ze zeden dat d'r veur him ok wel een maegien in Lippenhuzen was. Dat hi'j gong vanzels mit op 't laeste. Doe ze in Lippenhuzen weren, brochten ze him naor et huus waor et maegien woonde. Dat was nogal een groot boerehuus. Hi'j keek es bi'j et huus op-en-daele en zee: "'t Liekt me toch niet goed toe," sleug de broekspiepen een haandbrette omme en zette de stap d'r weer in naor Donkerbroek toe.

De tiden veraanderden. Laeter kwam de jonge bi'j et maegien thuus. De jonge nam dan een flessien mit ien of aander vrouwludeslokkien mit. Veurd dat hi'j in huus gong, verstopte hi'j et flessien wel butendeure, totdat ze tegere zatten. Mar dan weren

d'r wel ere jongen die op 'e loer laggen om te zien waar de flesse votstopt was en dan maekten ze him leeg.

De jonge kwam om de drie weken en laeter om de veertien daegen. Laeter nam de jonge gien flessien meer mit, mar dan trakteeerde et maegien op een likeurtien. D'r weren inkelde maegies die branewien schonken, dan weren de jongen plezieriger. En hoe as 't dan veerder gong hoof ik niet te vertellen. D'r wodt wel gauw es zegd: Die en die kommen ok alle daegen bi'j mekeer, mar dat is wel es wat overdreven. Ik wete van een geval, daor wodde et ok van zegd, en hi'j was d'r nog nooit vaeker west as ien keer in de weke.

An 't aende nog een stokkien op riem in 't Stellingwarfs dialekt, dat deur mien heit maekt is. Veur de jongeren is misschien een betien uutleg neudig. Mit ni'jjaor en op brulloften hadden ze branewien mit reziene in een grote koeme of kop mit een zulveren lepel d'r in. Die koeme gong in de ronte en iederiene nam omstebeurten mit dezelde lepel een leepvol boerejongen, dat was hiel makkelijk. Wie gek op branewien was nam meest branewien mit de lepel, een aander nam meer reziene. Ie konnen de lepel ok halfvol of vol nemen. Appatte kleine glassies weren vanzels niet neudig. Mar dan now et stokkien van 60 jaor leden.

Mien eerste vri'jeri'je

Ik was zowat 'n twintig jaor
En nooit uut vri'jen west, da's waor
Ja, zo te gloep wel 's even vri'jd
Mar nooit in huus west mit 'n meid
En dit weten alle venten
As 't zoe'n betien kan om centen
Wil men ok wel graeg es uut
Zo kwam ik ok tot besluit
Om 's naor 'n meid te schrieven
Of ik kastied ok kon blieven
'k Was niet op 'e heugte mit die zaeken
Mar 'k dochte: 'k Zal 't fesoenlik maeken
Schreef d'r butenop 't adres
Aan mejuffrouw J. van ES
Hiel fesoenlik docht ik, niet?
Mar ik hadd' een boel verdriet
Om de brief d'r klaor te kriegen
Dit moe'k zeggen, eers zol 'k liegen
'k Wus niet hoe 'k beginnen zol
Allerliefste krullebol
Jij brengt mij de kop op hol
Now, dat dus ik ok niet waogen

Ze kon mi'j laeter wel es vraogen
Of ik die regels steulen hadde
O, mien lieve zwatkop
Voel eens hoe mijn hart klopt
Now, dat was ok al te bar
Ik wol dat 'k bi'j mekaander har
Man, in 't laeste kreeg 'k him klaor
En 't riemde ok wel mooi, da's waor
'k Lees him jim wel even veur
Zie hier wat ik schreef an heur:
Hartelijk geliefd vriendin
Hier staat wat nieuws voor U in
'k Wou kersttijd wel eens bij U komen
Omdat ik heb vernomen
Dat gij nog zonder vri'jer zijt
En ik ben nog zonder meid
Is 't goed naar 't zin dat 'k bij U kom
Zendt dan intijds een brief weerom
Komt mijn komst U niet van pas
Hou dan je brief maar in de tas
Want 'k dochte as zij niet wil
Dan blift 't hiele zaekien still'
Mar 't was zowat nao een week'
't Volk was naor de morgenpreek
Doe kreeg 'k een brief van heur weer
'k Pakte d'r mar gauw een scheer'
Om te zien hoe 't antwoord was
Stellig dat 'k him viefmaol las
As jim niet te hadde praoten
Zal 'k jim 't antwoord heuren laoten

Waarde Vriend

Ik heb uit Uwen brief vernomen
Dat ge eens bij mij woudt komen
Kerstmis zo hebt' geschreven
Maar als 't U is om 't even
Had ik liever van nieuwjaar
Past dat U, dan is dat klaar
Anders zoudt ge mij verplichten
Om het even te berichten

Ok op riem, net zoas ik
'k Was bepaold d'r van op schik

Wi'j kwammen zeker overien
Daj' niet altied zullen zien
Eindelijk wodde et ni'jjaor
'k Verlangde d'r ok al lang naor
't Was zowat 'n uur of zessen
Doe 'k op reiz' gong mit mien flessien
Om d'r 'n slokkien in te kopen
'k Mos ok nog een aentien lopen
En doe 'k bi'j een harbarg was
Dronk 'k daor eerst nog een glas
En laeter kreeg 'k wat uut de koem
Ik dochte: Wat is 't hier ja roem
'k Zee 't ok an mien kammeraod
As et altied hier zo gaot
Kom ik hier gauw es weer
Mar 't was alliend veur disse keer
'k Kreeg d'r wat in 't flessien mit
En 'k was wonderbest op snit
Ik storrelde al een betien
Mar ik har eins goed mien wetien
Doch de bienen weren zwak
Kwam d'r toch nog goed te plak
'k Weenske 't volk een goed ni'jjaor
De stoel die ston al veur mi'j klaor
'k Gong d'r ok mar gauw op zitten
'k Zag mien meid naor aacht'ren flitten
Zi'j kwam weeromm' mit euliekoeken
Zi'j kon 't zeker ok wel roeken
Da'k te veul dronken har
'k Kwam ok haost wat in de warr'
Mit et praot tegen de oolde man
Ja, ik hadd' d'r dikke an
Dat 'k et op voeten hul
Zodat de segare al es vul
Doe zee zi'j: Ie moe'n mar es eten
Now, zi'j mos et ja mar weten
'k At d'r 'n stok of vier, vieve
En op 't laest nog een dikke stieve
Doe bedaankte ik veur meer
Want mien lief dat dee haost zeer
'k Begon d'r mooi van op te knappen
Doe kwam de koem ok op 'e lappen
En ik pruufde ok mar stevig

'k Kreeg d'r last van, 't wodde hevig
Zodat ik de lepel valen luut
En de draank die leup d'r uut
Doe 'k de lepel opkriegen zol
Mar de koem was ok zo vol
Vlut, dee de koem; klok, zee 't glassien
'k Docht: Dat is al vast een lessien
Pas anstoons wel wat beter op
Dat 't d'r niet bi'j daele lop
De koem wodde mi'j weer overdaon
Ik zee: Laot mar even staon
Jonge, 't is now ni'jjaor
Ik zette mi'j dus goed te schoor
'k Dochte: Dan allienig mar reziene
Mar ik kon haost niet meer viene
Zodat ik wat te veule ruurde
De haand misschien niet goed meer stuurde
Klok, zee 't flessien; vlut, zee de koem
Now, et was mi'j niks te roem
Mar de boel die kwam an kaant
't Was ok beter veur 't verstaand
D'r kwam brood mit koffie an
Doe was ik weer de man
Doe bin ze allen op bedde gaon
En ik gong even buten staon
Mit kwam mien meid doe ok naor buten
Doe mossen we ok wel even tuten
En doe 'k heur beet kreeg; klok, zee 't flessien
't Hatt' klopte mi'j aachter 't vessien
Doe gongen wi'j in 't kaemertien
Mien hatt' klopte as een haemertien
De stoelen stonnen bi'j mekeer
Wi'j vullen d'r ok mar gauw op neer
D'r wodde een half borreltien henne zet
En doe begon eerst nog de pret
Klok, zee 't flessien, 't was een lekker framposien
Wi'j dronken wat en vri'jden een posien
't Voldee zo goed de eerste keer
Dat ik kwam ok al gauw es weer
Mar de volgende bedrieven
Leut ik mien flessien buten blieven
Tot zolang wi'j bi'j mekeer zatten
Waorum 'k dat dee, dat kun jim vatten

*De veentrekker
(houtgravure van D. K. Koopmans).*

Van Dirk Kerst Koopmans kregen we indertied een mappe mit tekenings, die we wel es in *De Ovend* plaetsen mochten. D'r was een hiele riegel tekenings bi'j van oold ark. Koopmans hadde d'r ok kleine stokkies bi'j schreven. In de kommende *Ovends*, in elk geval et hiele jaor deur, drokken we die tekenings of mit die stokkies tekst d'r bi'j. In disse *Ovend* beginnen we mit et ark dat bi'j et turfmaeken bruukt wodde.

Dirk Kerst Koopmans

Oold ark - 1 -

de veenderi'je - 1 -

Vanof et jaor 1731, doe de veentrekkers van Gieteren naor et noorden trokken en mit de beugel de vene uut et waeter trokken, hadde nog gieniene in de gaten hoe hadde et gaot om waeter van laand te maeken. Mar et gong om de turf.

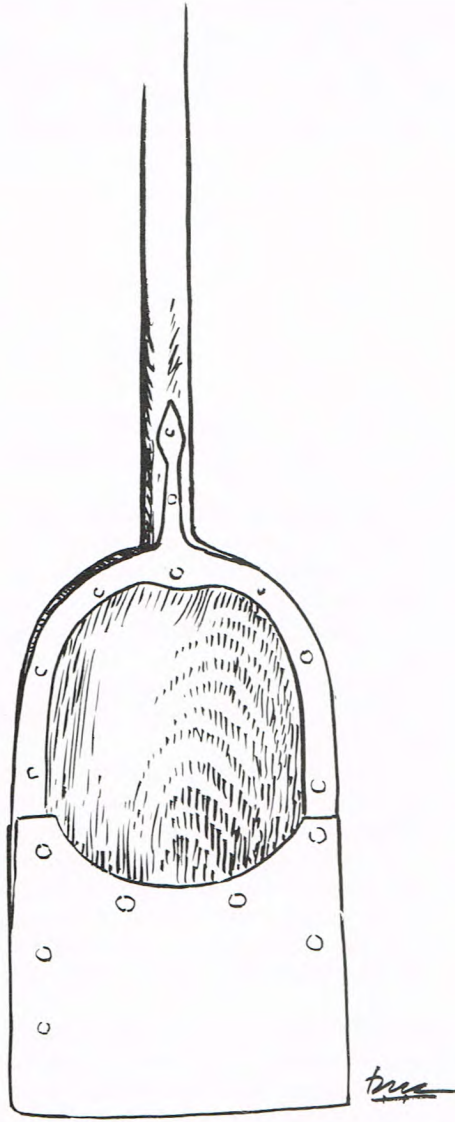
De Friezen hadden et tot an die tied altied nog opredde mit de spittersschoppe. Dat was een meterslange stok mit an et boveraende een krokke en mit onderan van etzelde hoolt et schoppeblad, dat onderan veur de helte besleugen was mit iezer, dat an beide kaanten om de schoppe henne sleugen was. Et hoolten middenstok van de schoppe was wat uuthold, zodat de vene bi'j et stikken an de schoppe zeug en de klute rechtstaandig naor boven trokken wodde.

De Gietersen deden dat mit de baggelbeugel. Dat was een iezeren baand mit leerties langs de raand, daor as een zak an hong, die krek zo kneupt was as een viskersfoeke, zodat d'r plak was veur een flinke veneklute.

Mit die beugel boorden ze, zoas ze dat zels zeden, de vene. En die zat dan wel zo vaaste dat hi'j mit alliend de hanen en de aarms niet los te kriegen was. Mar ze kregen et veur mekeer deur heur lichem as hefboom te bruken. Daorveur hadden ze een zwaore leren goddel (de hingst) omme, vlak boven de heupen. Daor hong een smalle repe soepel leer an (de pietse), die mit de hanen om de beugelstok henne vaasteknepen wodde as de trekker him veurover beugen hadde. As de trekker de rogge dan strekte kwam de veneklute los en kon hi'j de boel boven waeter trekken. Mit een flinke zwaai wodde de veneklute in de mingbak kwakt, zodat et uterste van alle spieren en de longen vargd wodde.

In de mingbak schepte zien maot (de minger) d'r waeter bi'j en paaide en trapte mit zien grote klompleerzen an de kluten sien. Dan smheet hi'j de brune bri'j mit de jutte over de wal, zover as hi'j kon. Mit de overhaoler (et hoolten peerd), een lange stok mit een dwasplaankien, wodde de vene dan veerder over et zetveld trokken.

Zo vrotten ze de hiele lange dag en zo now en dan sleepten ze de mingbak weer es een aentien veerder. En ok de trekplaanke en et trekvlot mit de vlotstat die, as die vaaste steuken is, de plaanke op zien plak hoolt.

Spittersschoppe (tekening van D.K. Koopmans)

Jutte (tekening van D.K. Koopmans)

*Klompverzen (illustraasje van D.K.
Koopmans)*

Bote Stellingwerf

Schiemer

De dag en de naacht
kroepen mekeer nog even an
veur ze uut mekeer gaon.

Bote Stellingwerf

De maone het stokken goold
op et klieid van de slaopkaemer legd.
Dommiet gaot de morgen
d'r mit vandeur.

Bote Stellingwerf

Onder et bidden is et stille,
mar misschien wodt d'r meer zegd
as d'r veur en d'r nao.

Bote Stellingwerf

Daansen aj' al dood binnen,
dat kun alliend mar
de haastblaeden.

Daegelikse dinkies

De helte van dit stokkien he'k schreven op een hotelkaemer in Moskou. Ik hebbe naemelik een Oost Europareize van 17 daegen mitmaekt mit 9 daegen d'r van in Ruslaand. We bin deur zes lanen henne kommen. Et was een reize van 6.300 km mit 1.000 km d'r van over zee.

Zo gauw aj' deur de Mure henne kommen, kom ie in een hiel aandere wereld. Tied is geld, is bi'j oons de leuze, mar daor is 't krek andersomme. Gieniene het haost. Vandaag niet, dan morgen wel. En dat gelt veur et hiele Oostblok. Die instelling zorgt d'r veur dat daor gien warkelooshied is. Ze laoten je soms uren waachten. Bi'j de greensovergangen van ien tot drie uren.

Oost-Duutslaand is et beste laand van et Oostblok, Polen et aarmste. Aj' deur zes lanen kommen, dan kriej' et ok mit zes soorten geld te doen en daor kuj' bi'jtieden wat mit beleven! Bi'j de reisleidster koj' vremd geld kriegen. We kregen allemaole vuuf oostmarken van heur, we weren d'r mar iene dag, dat daor koj' wel mit toe. We zatten in et beste hotel van Oost-Berlien en we gongen daor op et terras zitten. Et was lekker waarm weer, dat mien maot bestelde een glas bier en ikke een glas wien. We klaptten allebeide oons vuuf-markbiljet op 'e taofel in de miening dat we daor hiel wat maans mit weren. Mar ze mos negentien mark van oons hebben en we hadden d'r mar tiene. Ik zee tegen heur: "We hebben niet meer as tiene, mar we hebben wel Hollaans geld." Zi'j naor heur chef toe, en doe konnen we mit oons eigen Nederlaanse geld betaelen. Mar dan zit ie wel even sneu te kieken. Wi'j naor de reisleidster toe. "Ie moe'n oons niet weer mit zoe'n betien geld ofscheppen, heur!" Ze het oons verhael anheurd en doe zee ze: "Ja, as jim op et terras zitten gaon van et deftigste hotel van Oost-Duutslaand, moej'm dat wel duur betaelen."

De wegen bin slecht in et Oostblok, de bussen meugen mar 80 km rieden, mar dat was vanwege de slechte weg ok hadde zat. De bussen meugen niet van de transitowegen of, ziedwegen maj' niet in, ie moe'n op 'e grote wegen blieven. Neffens mi'j is Polen et aarmste laand van et Oostblok. Ze mi'jen de baarms daor niet, mar ze zetten d'r koenen op an kotte kettens. De huzen doen op et plattelaand aarmelik an. Ze bin van hoolt mit een plaeten dak. En ze hebben kleine ruties mit meerstal gien gedienen d'r veur. In Polen en Ruslaand ziej' gien fietsen, brommers of auto's bi'j de huzen staon. D'r is wel eupenbaor vervoer mit bussen. Neffens mi'j is et milieu d'r beter as in Duutslaand. De bossen bin d'r gezonder en ie zien daor een boel stórken. Stórkestations, zoas bi'j oons in Spange, bin ze daor niet neudig. Ik hebbe niet veul koenen in die lanen zien, mar die inkelde koppels daor weren koehuders bi'j. Stekken en sloden hebben ze daor niet.

As toerist woj' in Ruslaand verwend. Ie kommen op 'e beste plakken te zitten en ie hebben altied veurrang. Ok et eten was d'r prima. We hadden ok een pastoor bi'j oons gezelschap, dat was een soort Godfried Bomans, een woordkeunstener. Hi'j leut soms de hiele bus vol meensken lachen.

In Zagorsk, et bedevaortsoord van Ruslaand, wol hi'j mit mi'j op 'e foto veur de geneeskragtige bron en dat is ok gebeur. Daor staot ok een groot klooster. D'r wodt van Zagorsk zegd, dat aj' daor west hebben, dan hej' even de hemel zien. Now, ik hebbe de hemel daor niet zien, mar ik was d'r ok nog niet an toe.

In de Hermitage in Leningrad kiek ie je de ogen uut. In dat grote Winterpeleis van Peter de Grote liggen drie miljoen veurwarpen. Ie zollen acht jaor wark hebben om alles te bekieken. Now, zovule tied hadden we niet, dat we hebben allieend de Hollaanse ofdieling bekeken. D'r hangen 22 Rembrandts. Mit mekeer hangen d'r 1500 schilder'jen van Hollaanse schilders.

In Zweden zatten we een keer te broodeten en doe kwammen d'r grote kannen mit hiet waeter op 'e taofel te staon. De vrouwluden keken mekeer mit vraogende ogen an en doe zee d'r iene: "Ik hoeve gien sop meer." Mar et was de bedoeling dat we zels even thee zetten zollen. De koeme en et zakkien mit thee d'r in, die weren d'r al. In Zweden kregen we ok weer gedonder mit et geld. Aj' deur zes lanen henne kommen, krij' ok mit zes soorten geld te doen! Ik hadde in Zweden nog twintig kronen over, dat ik zee tegen mien maot: "Ie kriegen een glas bier van me en ik bestelde weer een glas wien veur mezels. We mossen drekt ofrekenen. En dat was negenendattig kronen en ik hadde mar twintig kronen. Ik zegge tegen mien maot: "Heb ie ok nog wat kronen?" "Ja," zee die, "nog twintig." Ik zegge tegen him: "Help even mit betaelen, je." "Dus," zee hi'j, "dat glas bier da'k van jow kriege, dat moe'k zels betaelen." Ik zee: "Ja, zo zit et." Wi'j hebben et even ommerekend en doe bleek dat die twie verterings oons twaelf gulden kostten! De draank is duur in Zweden

Ik hebbe veur de eerste keer van mien leven in een hutte op een boot slaopen. De eerste naacht was de zee glad, mar de twiede naacht, doe was et nogal wat wienderig. En dan lig ie wat te riegerollen. En slaop dan mar es! Al mit al was et een belevenis, die Oost Europareize mit negen daegen in Ruslaand. Ik hebbe d'r 70 dia's maekt, dat ik doe de reize nog wel es over. In de kaemer bi'j de kachel!

Et joongien

Mit 'n waegentien vol bosschoppen wa'k de achterste in de riegel veur de kassa. Mar dat duurde niet lange. Opiens heurde ik een fien stemmegien achter me: "Ik hebbe ok bosschoppen daon." Ik dri'jde me omme en doe zag ik een joongien achter me staon. Een kereltien van 'n jaor of zes, zeuven, takseerde ik him op. Brune ogen, bruun vel, zwatte krullen, een knap mannegien. En ok een vorlik ventien leek me. Hi'j leup achter een poppewaegentien en daor stonnen een peer pakken fris in, een pond suker, mar ok een peer dingen die 'k zo gauw niet thuus brengen kon. "Ik hebbe ok geld bi'j me," reup hi'j triomfaantelik. Hi'j haelde zien beursien uut de buse en dee him mitien eupen. D'r zatten een briefien van vuventwintig en een gulden in. Die gulden zag et blikber niet meer zitten en vul zonder meer op 'e grond. Ik pakte him veur et joongien op en gaf him terogge. "Doe him d'r mar gauw weer in," zee ik, en dan de beurs mar dichte en in je buse. Ie moe'n niks verliezen, aandere wodt je mamme kwaod." "Dat moet mar niet," zee et joongien, "want dat was ze vandemorgen ok al. Doe het ze me een klap geven. Zo hadde dat d'r een taantien breuken is. Kiek mar." Hi'j haelde zien buusdoek uut de buse en daor zat werachtig een taantien in. Hi'j lachte doe hi'j 't me zien leut, krek as 't een verjaorskedogien was. Ik zag now ok dat d'r een betien bloed op zien waangien zat. En dat leek me ok wel wat dikke toe. Ik schrok d'r eerlik zegd een betien van. Dit leek toch een hieleboel op kiendermishaandeling. "Dan bi'j' zeker hiel ondeugend west, zee ik. Hi'j schudde zien brune heufien. "Nee heur," zee hi'j, "hielemaole niet. Dat dot mamme wel vaeker." Ik ston paf en vuulde me ok een betien kwaod wodden. Hoe koj' as mem zoks now doen? Een tikkien veur 't gat, as 't neudig was, dat was nog tot daor an toe. Mar je eigen zeuntien een tane uut de mond slaon, dat leek toch nargens op!

De vrouw veur me dri'jde heur ok al es omme en keek naor 't joongien mit een bedaenkelik gezicht. "Waor woon ie aenlik?" vreug ik. Et joongien nuumde de straote, mar et huusnummer kon hi'j me niet geven. Ik was d'r een betien mit an. Wat mos ik now doen? Mit et joongien naor de pelisie gaon of naor zien huus, ik ston gewoon in twiefel. "Gaon ie mar eerst," zee ik tegen et joongien, doe 'k an de beurt was. Ik hadde d'r behoefte an om even aorig tegen him te doen.

Et joongien was gauw klaor netuurlik, mar ik hadde mit utpakken en betaelen nogal even wark. Now ontkomt hi'j me ok nog, docht ik. Mar doe 'k mit de tasse vol bosschoppen uut de winkel kwam, ston hi'j nog veur de kapperszaeke d'r naost. "Moej' niet naor huus? vreug ik. "Ik waachte op mien mem," zee et joongien, "die krigt permanent in 't haor." Zien woorden weren nog niet koold of de deure van de kapselon gong eupen en d'r kwam een vrommes naor buten, waor et joongien sprekend op leek. "Mamme," reup et joongien. "Dit is een hiele lieve meneer mamme," gong hi'j veerder en doe wees hi'j naor mi'j. "Ik moch van die lieve

meneer veur mit de bosschoppen." Ze nikte me toe. "Dat was vrundelik van jow," zee ze. "'t Is ok zoe'n lief mannegien," zee ik, "hi'j het me ok een taantien zien laoten." Ze lachte. "Hi'j begint te wisselen," zee ze, "en mit dat taantien is hi'j zo wies, dat beweert hi'j in zien buusdoek." "Dan kan dat nog een hiele verzaemeling wodden," zee ik. Om die opmarking mossen zij en heur zeuntien beide lachen. Ik aaide et joongien nog es over zien krullen en gong doe op huus an. Ik hadde et goed zien! Een vorlik ventien! Hi'j kon al liegen as de beste!

Bote Stellingwerf

De brief

Veur de twiede keer
lest ze de brief
van heur vrundinne.
Acht kaanties liefst.
Ze het d'r wel
'n half uurtien wille van.
Dan legt ze 'm
op et staepeltien
dat ze al kregen het.
Een mooie ofleiding
aj' alliend binnen.
Volgende weke
schrift ze weer zoe'n brief.

Oene Bult

gries

et is niet waor
daj' aldeur
kiezen moeten
tussen goed en kwaod,
beter en slecht;
vaeker gaot et
om minder goed
en beter best,
om meer
of minder
slecht;
et leven
is niet
zwat of wit,
mar wit
op zwat
en dat maekt et
zo gries.

Oene Bult

de-volusie

eerstan
gaon de vissen
dood
in vergiftigd
waeter,
de voegels
volgen
laeter
deur verzoerde
locht;
dan komt
de meens
omme;
ok et biest
op twie voeten
zal boeten
veur graopen
naor geld
in een wereld
waor gien liek
meer telt.

Drie keer op een zundag

Germ gong naor twie zundagschoelen. Dat kwam zo. Zien oolden weren bi'j de hervormde evangelisaosie ansleuten. Dat daaromme mos hi'j zundagsmiddags naor 't lekaal. Mar de meerste van zien schoelekammeraoties gongen zundagsmorgens naor een aandere zundagschoele. Die was van de vri'je gemiente of zo en 't was een gezellig hoolten hokkien. Germ wol daor ok graeg henne en dat moch wel, mar dan mos hi'j middags ok naor 't lekaal. 't Was een drok gedoe, mar ja, ie hadden dan ok twie Kastfeesten. En dat was mooi!

In 't lekaal vun Germ et nogal streng. Ze leerden d'r wel mooie lieties, mar grappies verkopen was d'r niet bi'j. De zundagschoelemeester in 't lekaal sleug bi'j et leren van een ni'j vassien mit een stoelspaeke op 'e baanke; veur de maote was dat. Deej' now niet zo goed je beste, dan kon et gebeuren daj' een tik op 'e vingers kregen mit die stoelspaeke. En dat dee zeer!

In de aandere zundagschoele was et wat gemoedeliker. Daor weren twie meesters en die vertelden omstebeurten. En in 't Stellingwarfs! 't Was wel es wat rommelig, veural aachterin et hokkien. Op die laeste baanken zatten de jongen vaeke mit knickers te speulen of mit een goezer. Dat was netuurlik niet zo mooi veur de meesters en die zeden d'r nogal es wat van.

Op een keer was de meester an 't vertellen over Maria, die een bosschop kreeg van een ingel. De kiender weren slimme remoerig. Doe zee de meester de volgende zin: "De ingel zee tegen Maria... jongen hool now toch es je mond!" De jongen lachen netuurlik. Germ wus niet goed of hi'j mitlachen mos. Dat kon toch niet; 't gong over de geboorte van Jiezus en zoe'n ingel was toch ok niet de eerste de beste. Ja, Germ mos over die dingen wel es naodaenken. Daor haj' now de zundag. De meester vertelde dat God, doe Hi'j de wereld klaar hadde, uutrustte op 'e zeuvende dag. Dat was doe de zundag, een rustdag. "Mar laeter," zee de meester, "is de eerste dag van de weke zundag wodden." Dat zat in verbaand mit de opstaanding, miende Germ. Muuilik heur!

Deur al die lessen op 'e zundagschoelen en ok op 'e christelike schoele, hadde Germ nogal een nauw geweten kregen. God zag alles en de duvel lag mar op 'e loer. 't Was oppassen, dat zee moeder ok. Mar 't bleef verrotte muuilik! Now veurige weke weer. Tegen de schoele over ston een huus en in de veurtuun stonnen appelen perebomen. Pattie jongen zatten nogal es in en onder de bomen en jatten wat appels of peren. Soms mooie rooie appels. Op een aovend mos Germ naoblieven. Hi'j was tussen de middag in een sloot sprongen en mit kletsnatte kousen in schoele kommen. De meester hadde him om dreuge kousen naor de vrouw stuurd; die woonde naost de schoele. Mar ja, daor waj' d'r niet mit of. Dus naoblieven en strafriegels: Ik mag niet slootjespringen. En dat slotienspringen, dat vun hi'j now juist zok mooi wark!

Doe hi'j zo allienig uut schoele kwam, zag hi'j die mooie rooie appels. Hi'j hadde de pest wat in om dat naoblieven en docht: Wat kan 't mi'j schelen. Gauw even onder de hege deur en vuuf mooie appels van de grond. En weg wezen! Onderwegens naor huus at hi'j d'r iene van op. Lekker. Doe hi'j thuis kwam wodde et muuliker. Waor mos hi'j mit die viere henne? In et hokke achter huus, op een plaanke onder een peer zakken.

Aovens op bedde kon hi'j niet in de slaop kommen. Hi'j was gewoon om te bidden: "'t Boze dat ik heb gedaan, zie het Here toch niet aan." Mar dat kon toch niet. God leut him niet veur de gek holen. Die wus alles. En de duvel mar lachen zeker. Germ nam een besluit. Morgenvroeg zol hi'j wat eerder as aandere naor schoele gaon en dan zol hi'j die vier appels weer onder de bomen smieten. Die iene was al op, mar dat kon hi'j niet meer veraanderen. Dat zol God wel begriepen en de duvel hadde verleuren!

't Was weer zundagmorgen en Germ was onderwegens naor de zundagschoele. Eerst even bi'j grootmoeder an; die hulp hi'j zundagsmorgens altied mit et oorierzer opzetten. Vlak bi'j de zundagschoele weren een peer krudenierswinkelties. De iene, die van Haarm en Klaosien, was zundags ok eupen. De winkeldeure was mitien de veurdeure van et woonhuus; vandaor. Haarm was mar zoe'n vodsens kereltien, mar Klaosien moch d'r wezen! En ze was toek op 'e centen!

Die zundagmorgen weren d'r een peer jongen van de zundagschoele in de winkel en ze reupen Germ. Germ gong wat verlegen de winkel in. "Moej" es kieken," zeden de jongen, "Klaosien het een prikkaorte!" Ja, Germ zag et. An de achterkaante ston niks. Daor moj' mit een spelde prikken en dan koj' an de veurkaante zien aj' ok wat wunnen hadden. Daor ston dan een zakkien snupies, een nogablok en soms niks. Iene van de jongen hadde zels een reep sukelaos prikt! 't Kostte een cent. En Germ hadde twee centen, iene veur de zundagschoele en iene veur de zending. As hi'j now de zending een keer oversleug; dat murk gieniene. Germ prikte. Mar hi'j prikte mis. Germ was verkocht. De twiede cent gong d'r an. Een nogablok! In de zundagschoele zee hi'j dat hi'j de centen vergeten hadde.

En mit et nogablok in de buse slinterde Germ uut de zundagschoele weer op huus an. Daor bi'j Keimpe en Maaike veur huus was een stienen broggien over de sloot. Daor naost wol hi'j es over de sloot springen. Want slotienspringen vun hi'j verrot mooi wark! Hi'j nam een anloop en sprong. An de overkaante was de wal nogal hoge en hi'j stuiterde weeromme en lag in de sloot. Driefnat. Et nogablok was iene klaaierige bende. Dat kon hi'j wel votgooien! Bi'j de naoste burens begon hi'j een betien te goelen. Hoe langer hoe hadder. Moeder zol wel kwaod wezen. Dat goelen hulp nog wel es, neffens Germ. En moeder wás kwaod! Een peer blauwe plakken hul hi'j d'r an over.

Middags moch hi'j de oolde damesfiets mitnemen naor de jongen. Sara, nuumden ze de fiets. Een fietsplaetien moch hi'j zundags van de burens lienen. Vader hadde d'r ok wel iene, mar daor zat een gat in. En om de ien of aandere reden moch hi'j daor niet mit fietsen. Mar de burens hadden een plaetien zonder gat. Dat weren boeren;

zodoende. Om een ure of viere gong Germ weer op huus an. Onderwegens hadde hi'j een mooi bamboestokkien vunnen. Dat paste percies an de rechterkaante van 't stuur. 't Haandvat was d'r daor of. 't Zat mooi vaaste. Even et plaetien weeromme brengen. Hi'j dri'jde et dammegien in, et stokkien kwam him in de zied en hi'j dri'jde mit fiets en al zo de sloot in! Koppien onder. Goelende op huus an, mit Sara an de haand. Moeder heurde him al van verens ankommen. "Het hi'j d'r vergemie weer inzeten," zee ze tegen vader. D'r ston him wat te waachten! Alles in 't hokke uuttrekken en in zien blote gat op bedde! Germ hadde et d'r muuliek mit. 't Was toch echt een ongelokkien.

't Was ongeveer zes ure en vader en moeder wollen nog even een aentien et pad uut. "Wat doen we mit die jonge?" zee moeder. "Laot him de daegse kleren mar antrekken," zee vader, "en dan moet hi'j bi'j oons blieven." Germ bliede toe. Hi'j sjokte wat achteran en gong bloemen plokken. Daor in de schuine kaante stonnen mooie koekoeksbloemen. Even een stappien maeken, dan kon hi'j d'r bi'j. Krek doe hi'j de eerste te pakken hadde, scheut et stappien vot en...

Vader en moeder weer mit Germ naor huus. "Dat is dan de dadde keer," zee moeder. Germ het nooit weer de centen van de zundagschoele vergokt. Al die ongelokken op die zundag, dat kon daor wel es deur kommen wezen! Mar et slotienspringen..., nee, dat kon hi'j niet laoten.

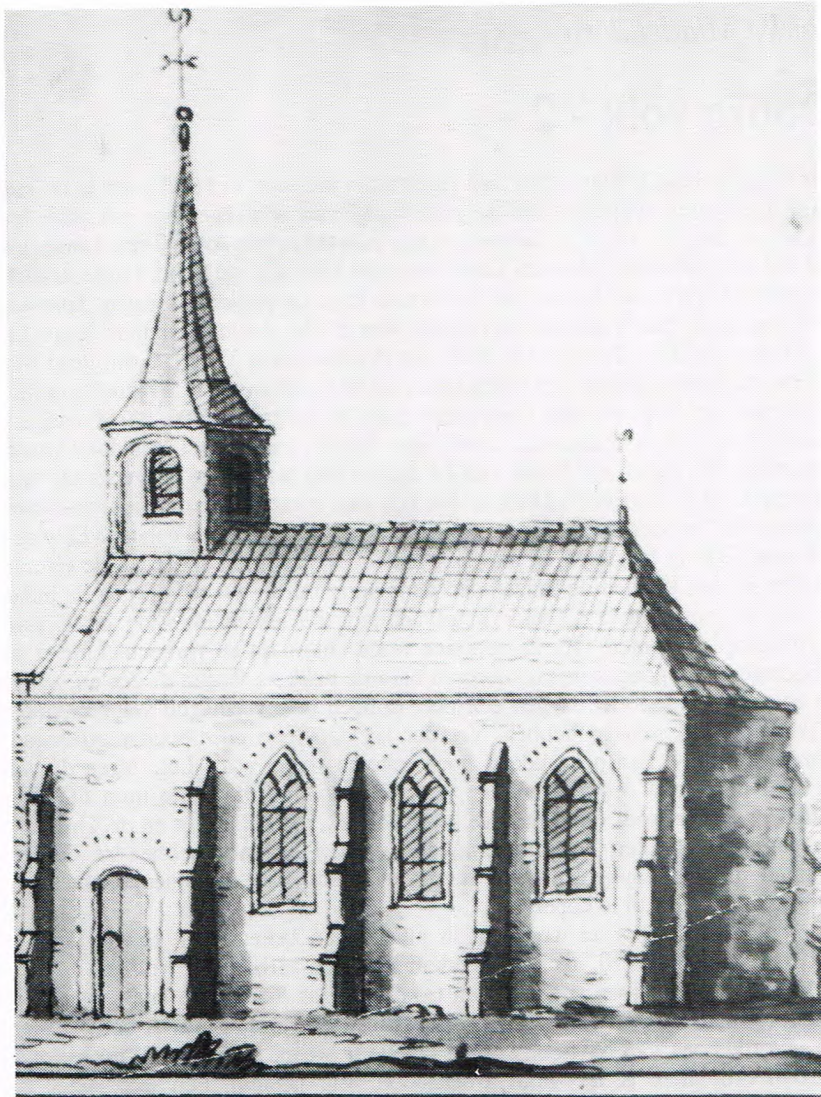
Oonze volk - 2 -

Mit Luitje Sybrands kom ik, as zien regelrechte naozaot, in 1695 beter in de kunde, want in et oolde deupboek van de grote karke van Wolvege staot mit grote letters dat hi'j in dat jaor, op 'e 1e december daor trouwd is mit Antje Tees. Jonge, jonge, wat het de doomnee, Johannes Carolinus daor zien best op daon. Grote krullen en haelen het hi'j d'r veur bruukt om de naemen knap op pepier te kriegen. Zoks kan 'k now nog in de man warderen. Overigens was et niet Antje Tees, mar Antje Teyes, de dochter van Teye Teyes die in 1690 uut Hooltpae naor Wolvege verhuusd was.

Lute en Antien hebben best boerkt daor an de Stadburen van Ni'jhooltwoolde. Ze kwammen op 'e plaets die grootvader Lute zo omtrent 1600 kocht hadde. De soolstede no. 35, mit stemrecht, vrij van floreen, mar belast mit dörpslasten en termienen. Hi'j hadde een brette van 14 roeden (60 m) en was "streeckende van de Weerdijck tot de Scheene". D'r was doe nog gien spraoke van de Rieksstraotweg en et spoor, die naoderhaand dat laand in schieve patten sneden hebben. Et was een stok van 1200 m lengte en aj' naogaon dat Wolvege van et spoor tot de Grindweg 1000 m is, dan konnen de jongeluden daor aorig uut de voeten. Tegen de Scheene an was de bos, leeg bos, waor in et veurjaor de iekschelders de baste van de iekenboompies klopten. Om de tien jaor wodde hi'j kapt en verkocht Lute et hoolt as boeregerief en gongen de takkebossen naor de bakkers. Tegen de bos an, zo bliekt uut een oolde koopbrief, laggen een peer dobben best veenlaand waor ze doe nog vrij'wat turf uut steuken hebben. Veerder lag daor een peer bunder gröslaand en vanzels de bouw. Een peer akkers boekweite en rogge waor Lute tegen de winter nog wat knollegies op wun en dan, tegen et huus an, de grote tuun mit bonen, wottels en aander spul. Veur et huus, over de diek, hadde hi'j tot an de Tjonger toe, nog een peer stokken hujlaand en... de veenderi'je. Daor hebben ze de centen verdiend die de familie laeter in staot stelde nog twie stemmende plaetsen, de nummers 33 en 34 an te kopen.

Et boerehuus, waor ze woonden, is allieend van bekend, dat et een rieten dak hadde en dat d'r in 1750, naost de boerkeri'je ok een harbarge in west het.

Deurd'at Lute vrij'wel vot nao zien trouwen al as diaeken te boek staot is et te verklaoren dat achter zien huus, op et arf, een peer kleine husies bouwd binnen. Uut et karkeboek van Ni'jhooltwoolde biwwe te weten kommen dat de karke daor in 1698 ofbreuken is, d'r wodt arbeidsloon veur betaeld. Een jaor laeter is d'r spraoke van de opbrengst van de ofbraok en timmerderi'je veur reken van de diaekeni'je. D'r is allieend spraoke van arbeidsloon en smidswark, dat we kun op 'e vingers naotellen dat die husies daor doe bouwd binnen. Et jaor daorop bliekt dat Lute van die husies gien lasten hoeft te betaelen, omdat hi'j d'r gien hure van beurt en ze bestemd binnen veur de aarmen. Ze hebben daor staon tot et aende van de veurige ieuw. Deur overlevering weten ze d'r nog van in de buurt. Aarmhusies

Nijholtwolde in Stellingwerf wetteinde

De oolde karke van Nijholtwolde die in 1698 ofbreuken wodde en waar de stienen en pannen van veur et aarmhuus bruukt binnen.

weren et doe al niet meer, et weren hokken wodden veur de rommel en in iene van de krakkemikkige bedsteden hadde een joongien van de boer zien knienen onderbrocht. Dat Lute en Antien heur slim veur de aarmen inzetten, blikt uut giften an de diaekeni'je. Zels tot et laeste an toe, want as Antien in 1730 uut de tied raekt het ze in heur testement nog 100 gulden veur de aarmen vaastezetten laoten.

Daor blikt ok weer uut dat et heur maotschoppelik goed gaon is, mar mit de kiender bin ze niet zo gelukkig. De kienderstarfte was in die tied onveurstelber hoge en ok Lute en Antien hebben daor een protte verdriet van had. In 1702 kriegen ze heur eerste. Et is een joongien en ze bin d'r slim wies mit. Naor oold gebruik wodt hi'j vernuumd naor de vader van Lute, dat zodoende wodt et een Siebrandt. Ze meugen him niet holen. Krek veur de Kastdaegen van 1703 raekt hi'j weg. De bureen verluden him en op Kastaovend brengen ze tegere mit Lute et kissien mit et kleine mannegien naor et karkhof.

Antien is dan al zwaor van heur twiede en as die op 27 feberwaori van et ni'je jaor geboren wodt, numen ze him weer Siebrandt. Een dik jaor laeter komt d'r een kleine Teye bi'j, vernuumd naor de vader van Antien, mar twie jaor laeter moe'n ze Siebrandt weer ofstaon. In 1709 komt d'r een maegien, Margje, vernuumd naor de moeder van Lute, mar as d'r 13 maonden laeter weer een maegien in de wiege ligt, wodt et weer een Margje, want de eerste Margje ligt dan ok al weer op et karkhof. De dadde Siebrandt redt et op, hi'j is tot groot gelok van de oolden een blievertien. Ok zien breurtien die 3 jaor laeter komt en nuumd wodt naor zien overgrootvader, Melis, blift leven, temeensen anvaankelik. Beide leven ze nog in 1718, mar of ze oold wodden binnen, daor durf ik mien haand niet veur in 't vuur te stikken. In gien inkeld trouwboek is wat van heur te vienen, mar et kan vanzels wezen dat ze uut de grieteni'je vertrokken binnen. In 1717 komt d'r een kleine Jan. D'r is dan weer een Jan Luten, mar et is mar even. Pas de twiede Jan die een jaor laeter komt, en de laeste blikt te wezen van de lange riegel, komt deur al de kienderziekten henne en gruuit veurspoedig op. Mit zien breur Teye en zien zuster Margje vienen we him laeter terogge in de boeken.

Vuuf van de negen kiender wegbrocht en twie, daor vrijwel zeker van is dat ze niet oold wodden binnen. Dat is veur oons toch onveurstelber. En Lute en Antien weren niet de ienigsten die zoks overkwam. Huus an huus kwam de dood de kiender haelen. Gien plezierig verhael da'k disse keer veur jim hebbe, mar as historie van onnze volk heurt et d'r bi'j. Et is bikkelhadde geschiedenis.

Oosterse kontakten

De veurige keer vertelden we jim in disse rebriek dat et Grunninger literaire tiedschrift *Krödde* de Literaire pries 1986 van de Stichting 't Grunneger Bouk kregen hadde. Now, d'r bin an 't aende van 't veurige jaor zo hier en daor nog een peer priesen in Nedersaksisch Nederlaand daeledwarreld.

De Johanna van Burenpries 1987 wodde toekend an Willem Wilmink. Wilmink is zo ondertussen een bekende Nederlaanstaelige schriever van kienderliteratuur en lieties. De Johanna van Burenpries kreeg hi'j in 't biezunder veur zien schrieveri'je in et Twents. En wel hielemaole in 't biezunder veur de heurspelserie *De Jozefstraot*. Wilmink hadde eerst hulpe bi'j 't schrieven van die serie van Herman Finkers, mar die haakte al rap of. Bi'j et schrieven van *De Jozefstroat* wodde Wilmink inspireerd deur de bekende Ingelse tillevisieserie *Coronation Street*. Radio Oost zund de heurspelserie goed een jaor laank om de veertien daegen uut. De serie mos doe stoppen omdat d'r niet genoeg centen veur weren. Uitgeverij Van der Berg in Enschede het now een tekstboekien en een kassettebaantien mit lieties uut de serie en inleidings van Willem Wilmink uitgeven. De pries is f 25,--.

Op 21 oktober 1987, bi'j et begin van de Drentse Boeketiendaegse in Borger, kreeg de Drentse schriefster Miny Hofsteenge de Reyer Onno van Ettingenpries uutrekt.

Begin september was trouwens al bekend wodden dat an Gerard Nijenhuis de Culturele Pries van Drenthe toekend was.

Van Gerard Nijenhuis kwam bi'j Boom in Meppel een ni'je dichtbundel uut. *Novemberlicht* hiet die bundel. D'r staon Nederlaanstaelige gedichten in en een stokmennig vertaelings in 't Drents. Van Gerard van der Weerd staon d'r aquarellen in. De bundel kost f 29,50.

Van Marga Kool kwam bi'j de Stichting Het Drentse Boek de dichtbundel *Hoogspanning* uut. De pries is f 16,50.

Uut *Novemberlicht* en uut *Hoogspanning* as ofsluting een gedicht.

Gerard Nijenhuis

De Veltkamp

Hoezen gruit: heur ondergrond van leem
holdt de verbinding vast met oeze eerde.
In steen zien muur slap vrumde weerde,
de klei van 't speulse diep. En oet het veen

heul men het riet veur 't dak. En dan 't gebint
dat alles drag: dat har diep in het bos zien stee
en stun as dikke boom. Een hoes in aanbouw dee
al 'n reis veur het de stem heurt van een kind.

Is 't daorum dat ik d'r nooit an wen, altied
weer kiek, as ik bijlangs die leegte vaor,
waor nou de heg zo doelloos wieder geet

in landschap dat ontdaon van saomenhang
zien middelpunt verloor? Het is zo waor:
ik bin dat kind en mis het hoes en al zo lang

Marga Kool

Twaalf jaor

Twaalf jaor:
een ieuwigheid te kört
um oorlog vut te schrieven
mèensen te leren
in aandermans vel te kroepen

twalf jaor um mit een mondvul woorden
in een handvol daoden
bommen te demonteren
liefde an te leren

en alle dagen gruit dit kiend van mij
een millimeter meer toe naor veldgruun
en camouflagepak
en staot zien dunne haandties weer
een beetie beter naor de greep van het geweer

leer ik het hum nog wel,
de ofkeer van het brallen
as e nou al zo opkek naor de groten
zo uutkek naor nóg groter wezen

schrief ik nog ooit de goeie woorden
dat ze opholdt mit het moorden
as ik nou zo stuntel, stamel
dat ze der nooit wat van zult lezen

soldaoten zult wel altied marcheren blieden
twalf jaor: een ieuwigheid te kört
um oorlog vut te schrieven

Lodewiek H.

Dr. T.H. Oosterwijk: Notities uit de Geschiedenis van de Ooststellingwerfse dorpen (1986)

Van meert tot september 1962 verscheen d'r in de *Ni'je Ooststellingwarver* een riegel artikels van de haand van Dr. Tieme Oosterwijk mit alderhaande biezonderheden uut et verleden van de Oost-Stellingwarver dörpen. Die antekenings gongen meerstal niet veerder as tot om-en-de-bi'j et jaor 1940. De eerste drok van disse *Notities uit...* verscheen in 1977 in boekvorm en was al rap uutverkocht. Nao die tied bin d'r tal van publikaosies verschenen mit weer ni'je biezonderheden of een ere kiek op 'e geschiedenis van disse streek. Butendat bin d'r nao 1960 vanzels ok hiel wat situaosies veraanderd. Et was dus neudig om anpassings en verbeterings an te brengen en van die ni'je zienswieze en biezonderheden tiedinge te doen. En zo verscheen dan in 1986 de twiede, herziene en anpaste drok van Oosterwijk zien *Notities uit...*

Et boek, zoas et hier now veur me ligt, behandelt artikelsgewieze de geschiedenis van de 13 dörpen van Oost-Stellingwarf, beginnende mit De Fochtel en aendigende in et heufdplak Oosterwoolde. Veur wie him veur de geschiedenis van Oost-Stellingwarf interesseert, bevat et boek een geweldige protte biezonderheden, wetenswaardigheden en inzichten, in begriepelike en niet te muuilike bewoordingings deur Oosterwijk optekend. Dat de naeme Appelsche niet alliend van "appels" mar misschien ok wel van et oolde woord "apa" = waeter ofleided wezen kan, dat de Hildenberg vroeger Hilligenberg of Hillenberg nuumd wodde (in Rotterdam b.g. is d'r ok een wiek die Hillegersberg hiet) en et begreefplak of karkhof was, dat et Smidslaentien vroeger Marschsteegde hieten het en dat de Boerestreek de kern van et aldereerste Appelsche was dat doe meerstal as Hoog-Appelsche anduded wodde, bin allegeer zaeken die je an et naodaenken en veerder zuken zetten kunnen. Et begin van de vervenings in 1827, de invloed die dit had het op 'e ontwikkeling en gruui van Appelsche, et begin van opstaandighied onder de veenarbeiders in 1892, et ontstaon van de zonuimde "Reserve-kas", de invloed van de Lycklama à Nijeholts in disse kontreinen, bekende vervenersnaemen as Hoogeveen, Van der Sluis, Bruinsma, Zwart, Stoker en Vondeling, et bin allemaol dingen die op 'e lappen kommen en et lezen slim interessaant maeken. De theorienen angaonde et al of niet bestaon hebben van et klooster "Lux Mundi" (Locht van de Wereld) tussen Langedieke en Else en de verschillende interpertaosies van et raandschrift van de oolde klokke in de klokkestoel van Langedieke wo'n behandeld as ok de geschiedenis van de oolde karke van Berkoop, de stried van de Stellingwarvers mit

de bisschoppen van Utrecht in de 13e en 14e eeuw en mit de Spanjolen en de Munsterse troepen in de 17e eeuw, de rolle van de Bekhofschaans, de betekenis van et geslacht Willinge Prins veur Berkoop, de huzen of stienzen Ni'j-Friesburg, Vredewoold en Jaegerslust, en gao zo mar deur, te vule om op te numen.

Et langste heufdstok is dat over Oosterwoolde wodden. Dit plak, now et heufdplak van de gemiente, was oorspronkelijk eins gien dörp mar een uitgebreide nederzetting, bestaonde uut verscheiden buurtschoppen en boere-arven: Buttinge, Nanninge, Rikkinge, Steginge (of Steenge), Klaozinge, Sikkinge (= Klein-Klaozinge), Schrappinge, Jardinge, Boekhorst, Venekoten, Duurswoolde, Loohuus, Medhuzen, Ten Hoor, (of Ter Hoore), De Polle (oorspronkelijk een meulepolle), De Weper, De Poele en Veenoord; over al disse buurtschoppen vertelt Oosterwiek wat. De Brink was vroeger een "mandielige" brink, d.w.z. een gemienschoppelike brink die deur de anwonende boeren gezaemelik dield of bruukt wodde. Naemen die de hieltied weer opduken in de geschiedenis van Oosterwoolde bin de Tiesinga's, de Prakkens, de Gasinjets en netuurlik et geslacht Barels, dat et laandgoed Barelsburg bewoonde dat laeter Oostenburg nuumd is; de Barelsburglaene, de Prakkenlaene en Tiesinga's bossien herinneren oons nog an disse veur Oosterwoolde belangrieke families. Et grote tal harbargen dat Oosterwoolde vroeger telde, de ontwikkeling van et karkelik leven, et vervoer en de wegen wo'n deur Oosterwiek in dit boek ok beschreven; én netuurlik, hoe as Oosterwoolde in 1886, nao Berkoop (tot 1856) en Makkinge, om zo te zeggen "op et nippertien" heufdplak van de gemiente wodde.

Veur iederiene die belang stelt in de geschiedenis van Oost-Stellingwarf en van zien eigen dörp is dit boek een "must" (of, in et Stellingwarfs, een "moetien"), d.w.z. een onmisber boek om him/heur te verdiepen en veerder omme te sneupen in de geschiedenis van disse streek. Et is allegeer boeiend en mit een protte liefde en nocht deur Oosterwiek optekend, et verheldert en verdudelikt hiel wat en maekt je ni'jsgierig naor meer.

Et boek is uutgeven op prima pepier, mit meer illestraosies, foto's en kaarties as in de eerste drok, en mit een mooie omslagtekening van Sietske Bloemhoff.

Dr. T.H. Oosterwijk, *Notities uit de Geschiedenis van de Ooststellingwerfse dorpen*, Uutgeverijje Van der Meer, Oosterwoolde, in saemenwarking mit de Stichting Stellingwarver Schrieversronte, f 19,50.

teije

droktemaeker

ik kan me
zo drok maeken
om meensken
die heur om niks
drok maeken

teije

gedaachte in oktober

over vier maonden
is et carnavalsied
hopelik bin 'k dan
mien blauwe tijen
van dit jaor kwiet

teije

de levensweg kuj' berieden
mit dure sliede
of oolde fiets
mar neffens mi'j
is et noffeliker
om te kuieren
onderwegens ziej' meer
en 't is makkeliker as rieden
op zoe'n hobbelige reed

Van de redaktie

De vier bejaorde-organisaosies in Oosterwoolde en de Stellingwarver Schrieversronte holen op 8 april 1988 de jaorlikse tenielaovend in "De Zon". *Keunst naor Kracht* uut Wolvege speult dan ien van heur ni'jste tenielstokken in 't Stellingwarfs. Et begint aovens om 8 ure.

Zundagaovend 6 meert 1988 wodt d'r in Hervormde Karke in Oosterwoolde weer een Stellingwarver dienst hullen. Veurganger is Ds. Rienk Klooster uut Jorwerd.

Marjo

Sni'jklokkies

De winter is nog niet veurbi'j,
of jim staon al te bluuien.
Hoe konnen jim zo vlogge
deur de hadde kluten gruuien?

De zunne hadde nog gien macht
om jim te verwaarmen.
Alles was nog lieke kael,
niks kon jim beschaarmen.

En toch staon jim d'r weer
op die donkere eerde.
Dat de grond een jaor laank
toch zowat moois beweerde.

